

Grant Thornton informerer

Nr. 2/2019

Din Samarbeidspartner innen revisjon, regnskap skatt og rådgivning

Nå nærmer sommeren seg med stormskritt og for de fleste er det kun uker igjen før en velfortjent ferie kan starte. Sommeren er den årstiden som i vår profesjon gjerne er blitt ansett som en rolig tid, men sommeren er også den tiden som gir mulighet for rekreasjon og refleksjon.

Dette er en tid for å stille de store spørsmålene som: Hvorfor driver jeg denne virksomheten?

Mange eiere og ledere har mistet synet av sine egne og virksomhetens mål, daglige gjøremål skygger for hva de egentlig vil. Hvis man ikke lenger klarer å sette ord på eller forklare hvorfor man driver virksomheten, vil motivasjon, engasjement og innsats svekkes.

Da er det på tide å ta et skritt tilbake og sette av tid til å reflektere over hvor du er, hvor du skal, hva som hindrer deg fra å nå målet og hvor mulighetene ligger. Men det aller viktigste spørsmålet å reflektere over er hvorfor du vil drive med akkurat det du gjør nå.

Å sette av tid til nødvendig ettertanke og refleksjon for å utvikle deg som leder, eier og virksomheten til neste nivå blir ofte prioritert bort. Vi i Grant Thornton tror at det å tenke igjennom disse spørsmålene er startpunktet både for din egen og virksomhetens vekst og utvikling.

I Grant Thornton Owner's Room får du mulighet til å reflektere rundt din og virksomhetens situasjon sammen med en av våre business coacher, ofte kan en kort samtale starte gode refleksjoner som setter i gang utviklings- og vekstprosesser.

Det er viktig å tenke over både din egen og selskapets situasjon. Selskapets vekstreise er en sentral del av Owner's Room-samtalen og har som hensikt å utfordre ledere og eiere til å sette tydelige vekst og utviklingsmål for virksomheten.

Gjennom å vurdere elementer som må være på plass for å kunne oppnå vekst og utvikling i din situasjon, vil man tydeligere se hvor utfordringene og mulighetene ligger. Eksempelvis kan områder som ofte begrenser vekst være; eiere med ulike og uklare mål, finansiering og utfordringer knyttet til å beholde nøkkelpersonene. Er man i stand til å ta vare på og utvikle selskapets sterke sider og samtidig håndtere de utfordringene man står overfor vil alt ligge til rette for at både virksomheten og involverte personer når sitt potensial!

Ta kontakt for en uforpliktende samtale i vårt Owner's Room. Vi blir gjerne med på din vekstreise!

Ha en riktig god sommer med velfortjent rekreasjon, men også tid til et skritt tilbake for refleksjon.

Frode Andersen
Partner & Business Coach
Grant Thornton Norge

Grant Thornton informerer

Utgitt i samarbeid med
DnR Kompetanse AS

Kontaktinformasjon

Grant Thornton
Grant Thornton Revisjon AS
Jan Møller
Kirkegata 15
N-0153 Oslo
tlf. 22 200 400
e-post: oslo@no.gt.com
www.grantthornton.no

Kontaktinformasjon

DnR Kompetanse
DnR Kompetanse AS
Postboks 2914 Solli
N-0230 Oslo
tlf. 23 36 52 00
forlag@revisorforeningen.no

Redaksjon

Redaktør Alf Asklund
tlf. 40 20 43 10
alf.asklund@revisorforeningen.no

Redaksjonsutvalg

Rådgiver Paal Braanaas
Rådgiver Børge Busvold
Rådgiver Camilla Brunfelt
Rådgiver Signe Haakanes

Utgivelsesplan 2019

Nr. 1 - Mandag 4. mars
Nr. 2 - Torsdag 6. juni
Nr. 3 - Torsdag 3. oktober
Nr. 4 - Tirsdag 3. desember

Produksjon

07 Gruppen a.s.

INNHold > 02 > 2019

- 04** Ha en sunn sommer!
- 06** Nye regler for beregning av sykepenger
- 08** Momskompensasjon for frivillige lag og foreninger
- 10** Forsinket fly – mistet bagasje? Slik er dine rettigheter
- 12** Skaff deg en bindende forhåndsuttalelse
- 14** Beskytt bedriften mot misligheter
- 17** Ti spørsmål og svar om arbeidstid
- 18** Mye bry med personalrabatter og naturalytelser
- 20** Skatt på dugnad
- 22** Husk søknadsfristen for SkatteFUNN
- 23** Nytt om aksjonærlån
- 25** Den nye arveloven er vedtatt
- 26** Aktuelle satser

Ha en sunn sommer!

Hvem drømmer vel ikke om late sommerdager med ferske fristelser på grillen, noe godt i glasset og en iskrem i ny og ne? Samtidig er mange av oss bekymret for kreftisiko fra grillmat eller for hva mat og drikke gjør for vekten. Så hvordan kan vi spise, drikke og grille oss gjennom sommeren på en sunn og god måte?

Gunn Helene Arsky,
ernæringsfysiolog
cand. scient

Sommerens beste bytter

Det er deilig med late sommerdager – og ofte er de kanskje ikke så late som vi tror, heller. De fleste av oss er mer ute, og dermed i mer fysisk aktivitet, om sommeren enn om vinteren. Men det er likevel lurt å ha en viss peiling på sommerlige kalorifeller, og gode muligheter for å bytte disse med noe annet innimellom.

Salatdressing: En litt raus porsjon med rømme- eller majonesbasert salatdressing er nok til å gi en uskyldig salat et høyere kaloriinnhold enn en stor hamburger! Bruk små mengder god olivenolje og ha heller over ulike eddiker, fruktsafter o.l. som setter en piff på salaten.

Strandkos: Det går ofte med både potetgull, sjokolade og kjeks på stranden. Og til lunsj har vi med oss bagetter. Tenk sunt også her: Velg en kurv jordbær med vaniljekesam fremfor iskremen i kiosken, eller server fristende moreller istedenfor halvsmeltet sjokolade. Og er du fysen på noe salt, kan litt nøtter være fint – men en liten neve er nok!

Drikke: Grillmat og sommersalater roper ofte etter en god vin. Husk å drikke vann også, gjerne en slurk vin etterfulgt av en slurk vann. På denne måten drikker du deg ikke tørst på vinen, og du kan spare kalorier. Hvitvin er ofte litt mindre kaloririk enn rødvin, men alkoholprosenten (og mengden!) er nok aller viktigst. Velg lette eller alkoholfrie alternativer i hverdagen.

Smart på grillen

Sommer er høysesong for grillmat. Mange liker å grille maten til den er ordentlig sort på kantene, eller ekstra gjennomstekt, som man kan kalle det. Hvis du ofte spiser grillmat, bør du være klar over at det er knyttet en viss helserisiko til spisevanene dine.

Forskning viser at grillet eller hardt stekt kjøtt kan øke risikoen for kreft. Når du legger kjøtt på grillen, dannes det stekemutagener – potensielt kreftfremkallende stoffer – på overflaten av kjøttet. Det ser ut til at fett som drypper ned på kullene og får flammene til å blusse opp, er årsaken til at det dannes stekemutagener.

Slik forhindrer du stekemutagener

Hvis du bruker kokt kjøtt på grillen, unngår du disse problemene. Det blir også mindre stekemutagener hvis du fjerner fett fra kjøttet før grilling. På denne måten vil kullene gløde uten å flamme opp. Hvis kjøttet blir svartbrent, er det best å skjære vekk så mye som mulig av det svarte, og bare spise det av kjøttet som er normalstekt. Det samme gjelder for grillpølser.

Det er mye godt du kan ha på grillen som ikke fører med seg en økt risiko for kreft. Frukt, bær og grønnsaker kan ikke danne stekemutagener, så grill i vei! Det er deilig å grille fisk, gjerne innpakket i folie. Foliepakken forhindrer at stekemutagenene dannes. Et stykke fisk legges på oljet folie, gjerne olivenolje med sitronsmak. Ha over litt nykvernet pepper og grovt

salt, noen blader friske urter som dill, persille eller basilikum, en skive tomat og for eksempel litt hakket purre eller vårløk. Pakk folien godt sammen, slik at ikke fiskekraften renner ut. Stek pakken på grillen i ca. 10 minutter, avhengig av tykkelsen på fisken. Grillet fisk smaker deilig sammen med potetsalat, grønn salat eller en pastasalat.

Salater

Ingen sommermåltider er fullendte uten en deilig salat! Lag en stor bolle med basis i to slag salater – en lysegrønn og en mørkegrønn/rød. Legg til litt cherrytomater, gul paprika, stangselleri og kikerter, og krydre med gressløk og basilikum – og du har et komplett måltid sammen med grillmaten. Litt olje og eddik på smaker nydelig. Er du glad i potetsalater med rømmedressing, er det mulig å gjøre den lettere ved å lage den på mager kesam, eller du kan bare vende delte nypoteter i olje og eddik og krydre med persille og gressløk, samt sort pepper. Nydelig og magert!

Fuktig sommer

Om sommeren skal det ikke så mange varmegradene til før vi blir litt uttørrer, og jo eldre vi blir, desto lettere er det å komme i ubalanse rent væskemessig. Varme fra solen gjør at vi svetter for å avkjøle oss, og en sommervind blåser vekk fuktigheten slik at kroppen må skille ut mer væske. Om vi da ikke drikker nok, kan vi bli øre og omtåket.

Når varmegradene blir mange, er det viktig å få i seg nok væske. Vann, farris og urtete er flotte tørsteslukkere som er uten kalorier og ikke skadelig for tennene.

Sjekk væskebalansen: Det beste målet for å passe på at du drikker nok, er å se på fargen på urinen. Dersom den er vannklar eller svært lysegul, drikker du nok. Om den blir kraftigere gul eller mørk, må du drikke mer.

Drikk mye av: Vann, farris og urtete er flotte tørsteslukkere som tilfører kroppen væske. De er uten kalorier og ikke skadelig for tennene.

Drikk moderat av: Magre melketyper og rene frukt- eller grønnsaksjuicer er også fine om sommeren, fordi de tilfører væske og naturlige salter du mister når du svetter. Men ikke bruk dette som tørstedrikk, det sliter på emaljen på tennene.

Drikk lite av: Koffeinholdige drikker som kaffe, sort og grønn te og alle slags coladrikker med eller uten sukker kan virke dehydrerende i store mengder. Det samme gjelder drikker som inneholder guarana, slik som visse gule brusere og energidrikker.

Drikk minst av: Alkohol virker spesielt dehydrerende, så unngå de store

inntakene når det samtidig er svært varmt ute.

Spis væsken din: Mange frukter og grønnsaker er fulle av væske. Spis deg utørst på vannmelon, slangeagurk, sitrusfrukter eller saftige moreller.

Ingenting smaker som en kald is en deilig sommerdag

Iskrem hører sommeren til, det er det ingen tvil om. Men for de av oss som ønsker å passe vekten, eller har et kolesterolnivå å ta hensyn til, er det godt å vite at det går an å leske seg på kalde saker uten at kaloriene eller fettmengden er noe å ta hensyn til. Du kan gjøre mye selv, men det finnes også mange nye og bra produkter i frysediskene rundt omkring også.

Mange vanlige iskremere er et helt lite måltid i seg selv, om vi tenker på kaloriene. For de som vil holde vekten eller gå ned, er det smart å velge lettis, yoghurtis eller saftis – da blir kalori-mengden som et mellommåltid og en is vil ikke «spreng» hele rammen. En is hver dag? OK – hvis du har lyst på – men prøv å variere med type så det

ikke blir fløte hver dag. Det har ingen godt av!

Din egen yoghurtis

Yoghurtis er basert på yoghurt i stedet for fløte eller melk. Du får kjøpt mange gode varianter i butikken, men den aller beste lager du enkelt selv.

Til ca. 1 liter yoghurtis trenger du:

½ liter lettyoghurt, for eksempel kokos eller sitron
500 g dypfryst frukt eller bær, for eksempel ananas, mango, bringebær eller jordbær
0,5–1 banan, godt moden

Ev. ispinneform

Ha alle ingrediensene i en kjøkkenmaskin eller food processor. Kjør til du har en softisaktig konsistens. Spis desserten med en gang, eller fordel blandingen i pinneformer og sett i fryseren. Vel bekomme!

Tips: Det er enkelt å bytte yoghurten ut med soya- eller havrealternativer, dersom noen ikke tåler melk.

Nye regler for beregning av sykepenger

I januar i år kom det nye regler for beregning av sykepenger som er utformet slik at sykepengegrunnlaget i størst mulig grad skal tilsvare den faktiske inntekten som faller bort. Dersom arbeidsgiver ikke følger reglene, kan ansatte få feil sykepengeutbetaling, eller arbeidsgiver senere få for lite i refusjon fra NAV.

Senioradvokat
Håkon Andreassen,
Kvale Advokatfirma

For å unngå dette, er det derfor viktig å ha kjennskap til hva de nye reglene for beregning innebærer.

Vår erfaring tilsier at mange arbeidsgivere lar være å beregne sykepengegrunnlaget, og i stedet betaler den lønnen den ansatte skulle hatt dersom vedkommende hadde vært på jobb. Dette kan skyldes at regelverket for beregning oppleves som komplisert, og ikke minst at resultatet ofte har

blitt riktig (i henhold til gammel beregningsperiode). Det er ikke noe nytt at sykepengegrunnlaget må beregnes, dette har allerede vært arbeidsgivers plikt i flere tiår. Det som imidlertid var nytt fra januar 2019, er *hvordan* sykepengegrunnlaget skal beregnes.

Fra fire uker til tre måneder

Etter de tidligere reglene skulle beregningsperioden for sykepenger være arbeidstakers gjennomsnittlige uke-

inntekt, som regel basert på de fire siste ukene før vedkommende ble arbeidsufør. Fra januar 2019 fastsettes beregningsgrunnlaget med utgangspunkt i den inntekten som er innrapportert i a-meldingen de siste tre kalendermånedene før arbeidsuførheten.

Det som er med i beregningen, er altså gjennomsnittet av arbeidstakers inntekt de siste tre hele månedene før første fraværsgdag. Blir eksempelvis

Nye beregningsregler er utformet slik at sykepengegrunnlaget i størst mulig grad skal tilsvare den faktiske inntekten som faller bort.

arbeidstakeren syk 9. april 2019, er det dennes gjennomsnittlige månedsinntekt for januar, februar og mars som skal ligge til grunn for sykepengeberegningen. Så lenge arbeidstaker har vært på jobb hver dag i beregningsperioden, byr ikke dette på utfordringer. Dette er imidlertid ofte ikke tilfellet i praksis.

Beregning ved fravær

De nye beregningsreglene er utformet slik at sykepengegrunnlaget i størst mulig grad skal tilsvare den faktiske inntekten som faller bort. Dersom arbeidstaker i løpet av de tre siste kalendermånedene har hatt lovlig fravær (permisjon, ferie, egenmelding, sykemelding, seniordager eller annet), skal det for disse dagene anvendes en inntekt som tilsvare den inntekten arbeidstakeren ville ha hatt dersom vedkommende hadde vært på jobb. Ved slikt fravær må sykepengegrunnlaget derfor beregnes manuelt.

Andre unntak

Dersom arbeidsforholdet har vart i så kort tid at det ikke er rapportert inntekt til a-ordningen for tre hele kalendermånedene, skal dette kortere tidsrommet legges til grunn. Det vil si at gjennomsnittslønnen til arbeidstakeren, fra første arbeidsdag og til arbeidsuførheten inntraff, vil utgjøre sykepengegrunnlaget.

Et annet unntak gjelder dersom arbeidstakeren har fått en varig lønnsendring i løpet av eller etter beregningsperioden, men før arbeidsuførheten inntraff. I disse tilfellene skal kun tidsrommet etter lønnsendringen legges til grunn.

Timelønnede

For timelønnede arbeidstakere er det den samme beregningsperioden som skal legges til grunn, altså de tre siste hele kalendermånedene før arbeidsuførheten. Forskjellen er at for disse skal inntekten de siste tre månedene divideres på antall *faktiske* arbeidsdager i denne perioden. Det arbeidsgiver skal oppgi i inntektsmeldingen til NAV er altså gjennomsnittet av innrapportert inntekt i perioden. Begrunnelsen er at dette skal ta høyde

for at arbeidstakerne kan ha skiftende arbeidsperioder.

Hvilke inntekter skal med i beregningen?

Det skal som nevnt tas utgangspunkt i den arbeidsinntekten som har blitt rapportert i a-meldingen de siste tre månedene. I tillegg til lønnsinntekt vil dette også inkludere tillegg for ubekvem arbeidstid og ulempe tillegg. Det vil også inkludere tillegg for faktisk arbeidet tid på helligdager som 1. og 17. mai, samt bevegelige helligdager.

Begrunnelsen er at NAV ikke kan skille ut slik godtgjørelse fra den ordinære lønnsinntekten som rapporteres til a-ordningen, fordi det rapporteres som ordinær lønn. Alternativet ville vært at arbeidsgiver måtte rapportere opplysninger som gjorde det mulig å identifisere det spesifikke beløpet, noe som hadde bidratt til å komplisere ordningen.

Bonus skal som før tas med i beregningen hvis den etter en konkret vurdering utgjør arbeidsvederlag (altså i korthet om den er direkte knyttet til arbeidstakerens egen innsats eller resultater).

Diettgodtgjørelse, bilgodtgjørelse og andre godtgjørelser som skal dekke utgifter i forbindelse med utførelsen av arbeidet, skal som før ikke tas med i beregningen. Lønn for overtid tas heller ikke med, og det samme gjelder feriepenger.

Konsekvenser for utbetalingen

Fordi man etter de nye reglene skal beregne sykepengegrunnlaget ut fra de siste tre måneder, vil risikoen for en skjev utbetaling bli redusert for arbeidstakere med variable tillegg og bonuser som nevnt ovenfor. Med en tre måneders beregningsperiode sikrer man således som utgangspunkt en mer representativ utbetaling. Det er likevel verdt å merke seg at tremånedersperioden som beregningsgrunnlag for arbeidsgiver er absolutt. Tidligere, da hovedregelen var fire uker, kunne man legge et mer representativt tidsrom til grunn, dersom beregnings-

grunnlaget ble skjevt på grunn av skiftende inntekter. Beregningsperioden kunne da være på inntil 12 måneder, noe som etter de nye reglene heretter er forbeholdt NAV.

Sykemelding gir ikke en ubetinget rett på sykepenger

Til slutt finner vi grunn til å nevne en nylig avsagt dom fra Høyesterett om rett til sykepenger. Høyesterett slo fast at en sykemelding fra lege ikke gir noen automatisk rett til sykepenger, men at arbeidstakeren måtte være syk også i folketrygdlovens forstand. Høyesterett kom til at dette ikke var tilfellet.

Saken gjaldt en arbeidstaker som ble sykemeldt av sin fastlege som følge av at hennes sønn var alvorlig syk. Legen mente dette forårsaket psykisk ubalanse hos kvinnen, og at hun var ute av stand til å konsentrere seg om jobben. Senere fikk hun også en diagnose som forklares som fysisk og psykisk utslitthet.

Disse diagnosene ga ikke arbeidstakeren rett til sykepenger, fordi folketrygdloven oppstiller et grunnvilkår om at en selv må være syk eller skadet, og på grunn av dette ha en funksjonsnedsettelse som fører til arbeidsuførhet. Når Høyesterett ikke fant det sannsynliggjort at arbeidstakeren selv hadde blitt syk, hadde hun dermed heller ikke krav på sykepenger fra arbeidsgiver eller fra NAV. Dommen understreker dermed at arbeidsgiver ikke alltid uten videre må godta en sykemelding i arbeidsgiverperioden, dersom det er grunn til å bestride den. Slike grunner kan bl.a. være hvis sykemeldingen er foranlediget av en vanskelig livssituasjon eller en arbeidskonflikt, eller dersom legen i sykemeldingen ikke er tydelig på arbeidsuførheten.

Momskompensasjon skal kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har hatt til merverdiavgift. Søknadsfristen er 1. september.

SØKNADSRIST 1. SEPTEMBER:

Momskompensasjon for frivillige lag og foreninger

Frivillige lag og foreninger som skal søke om momskompensasjon, må være registrert i Frivillighetsregisteret. Fra og med søknadsåret 2019 gjelder dette alle søkere, også underledd og aksjeselskaper.

Rådgiver avgift
Camilla Brunfelt,
Revisorforeningen

Om ordningen

Lotteri- og stiftelsestilsynet fordeler hvert år midler til frivillige organisasjoner. Pengene skal kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har hatt til merverdiavgift. Ordningen er en tilskuddsordning som frivillige organisasjoner kan søke på. Søknadsfristen er 1. september.

Mer til de små

Fra og med søknadsåret 2019 er det foretatt endringer i ordningen som skal føre til at flere små organisasjoner blir tildelt mer av midlene, og at ordningen blir enklere for små organisasjoner.

Minstegrense

Grensen for når en organisasjon kan søke, er redusert. Ved bruk av forenklet modell må organisasjonen ha hatt 100 000 kroner i driftskostnader som kommer inn under ordningen, og ved bruk av dokumentert modell må organisasjonen ha hatt 7000 kroner i søknadsberettigede kostnader til merverdiavgift for å kunne søke. Mer om

forenklet og dokumentert modell lenger ned i artikkelen.

Minstegrensene gjelder ikke for et underledd eller aksjeselskap. Består organisasjonen av flere ledd, er det summen for hele organisasjonen som må være over disse beløpene.

Enklere krav til revisjon

Søkere som har mindre enn fem millioner kroner i driftskostnader og ikke ellers er revisjonspliktig, må ikke lenger få regnskapet revidert av registrert eller statsautorisert revisor, men kan benytte seg av en valgt revisor. Har organisasjonen hatt over fem millioner kroner i driftskostnader to år på rad, må regnskapet likevel fremdeles revideres av registrert eller statsautorisert revisor.

Momskompensasjonssøknaden skal kontrolleres av revisor som skal avgi en revisorrapport. For organisasjoner som har mindre enn fem millioner kroner i driftskostnader, er det ikke krav om revisorrapport. Samme be-

løpsgrense gjelder nå også for organisasjoner som består av flere ledd. Søkeren skal ha hatt minst fem millioner kroner i totale driftskostnader to år på rad før det er krav om revisorrapport.

Frivillighet

Alle som skal motta momskompensasjon, må kunne dokumentere at frivillig innsats er en viktig del av virksomheten. Det typiske er at organisasjonen drives ved hjelp av gratis arbeidsinnsats, medlemskontingent og/eller gaver uten at det er noen direkte gjenytelse knyttet til den frivillige innsatsen.

Registrering i frivillighetsregisteret

Fra og med søknadsåret 2019 er det et krav at alle som mottar momskompensasjon, må være registrert i Frivillighetsregisteret. For organisasjoner som består av flere ledd, vil det gjelde både lokalledd, regionalledd og aksjeselskap. Registreringen må være på plass både på søknadstidspunktet 1.

september og ved utbetalingen som skjer i løpet av desember.

Hvem får kompensasjon?

I tillegg til å være registrert i Frivillighetsregisteret må organisasjonen være en:

- demokratisk ikke-økonomisk forening
- tros- eller livssynsorganisasjon
- stiftelse
- aksjeselskap som fullt ut er eid av en eller flere organisasjoner som alle kan få momskompensasjon

Organisasjoner som faller utenfor ordningen, er:

- Nærings-, yrkes- og arbeidslivsorganisasjoner, fagforeninger, studieforbund, borettslag og partipolitiske organisasjoner
- Organisasjoner som er under konkursbehandling
- Organisasjoner som er lukket, dvs. ikke er åpen for allmennheten

Virksomhet det ikke gis kompensasjon for

En ellers kompensasjonsberettiget organisasjon kan ha virksomhet som ikke gir rett til kompensasjon. Virksomhet som kommer privatøkonomiske, offentlige eller næringsinteresser til gode, faller utenfor ordningen. Også virksomhet som gir fordeler til en begrenset krets, eller dekker det som normalt er å anse som private kostnader, vil være utenfor ordningen.

Før det søkes om kompensasjon, må driftskostnader som gjelder den delen

Driftskostnader som faller utenfor ordningen

- Kostnader som faller utenfor den frivillige og ikke-fortjenestebaserte virksomheten
- Kostnadsførte ny-, på- og ombyggingskostnader for bygg, anlegg og annen fast eiendom
- Av- og nedskrivning på aktiverte kostnader for bygg, anlegg og annen fast eiendom
- Drifts- og vedlikeholdskostnader som gjelder utleie av bygg, anlegg eller annen fast eiendom
- Anleggsprosjekt som omfattes av ordningen for mva-kompensasjon for idrettsanlegg

Fradragsposter

- Kontantoverføringer, personalkostnader og øvrige kostnader i utlandet
- Totale driftskostnader knyttet til den mva-pliktige delen av virksomheten
- Overføringer til andre organisasjoner og overføringer mellom ledd i samme organisasjon
- Totale driftskostnader knyttet til kompensasjon av mva for kommuner, fylkeskommuner mv.

av en organisasjons virksomhet som faller utenfor ordningen, trekkes fra.

Hvordan søke om momskompensasjon?

Søknad om momskompensasjon skal sendes Lotteri- og stiftelsestilsynet (<https://lottstift.no/nb/>). Både enkelt-

stående organisasjoner og organisasjoner som består av flere ledd, kan få kompensasjon, men det er bare enkeltstående søkere og sentralledd som kan sende søknad. Består organisasjonen av flere ledd, skal søknaden sendes gjennom sentralledd eller hovedorganisasjonen. For aksjeselskap tas søknadsbeløpet med i den enkeltstående organisasjonen eller sentralleddets søknadsgrunnlag.

Ulike søknadsmodeller

Søkeren kan velge mellom en forenklet eller en dokumentert søknadsmodell. Består organisasjonen av flere ledd, må alle ledd i organisasjonen velge samme modell.

Forenklet modell

Ved forenklet søknad tas det utgangspunkt i foreningens totale driftskostnader siste regnskapsår. Fra dette beløpet skal det trekkes fra eventuelle finansposter, og det må gjøres noen avgrensninger og fradrag før man kommer frem til beløpet man kan søke om.

Ved forenklet modell gis det kompensasjon uavhengig av hva organisasjonen faktisk har betalt i merverdiavgift. Også foreningens kostnader til for eksempel lønn vil dermed inngå i søknadsbeløpet.

Dokumentert modell

Ved dokumentert modell skal foreningen oppgi sine faktiske kostnader til merverdiavgift. Søknadsbeløpet vil utgjøre det beløpet foreningen har betalt i merverdiavgift, etter at det er gjort fradrag for kostnader som ikke er kompensasjonsberettigede.

Styreplan

Styrearbeid fra A til Å

Generalforsamling fra A til Å

www.styreplan.no

+47 406 04 475

Slik er dine rettigheter

Værmeldingen lover regn og kuling på feriestedet, ungene hyler, flyet er forsinket og bagasjen er forsvunnet. Kanskje ikke den beste starten på ferien, men kompensasjonen fra flyselskapet kan bli et ordentlig bra plaster på såret.

Redaktør
Alf Asklund,
Revisorforeningen

Som flypassasjer har du gode rettigheter både ved forsinkelser, innstillinger, overbookinger og diverse problemer med bagasjen. Siden informasjonen fra flyselskapene kanskje ikke bestandig er den beste, er det viktig selv å være klar over hvilke rettigheter du har.

I og fra EØS-land

Vi ser på hvilke rettigheter du har på flygninger i og fra EØS-land. Rettighetene gjelder også til EØS-land hvis flyselskapet er registrert i EØS. Vi har tatt utgangspunkt i informasjon som finnes på forbrukerradet.no og luftfartstilsynet.no

Kan gjøre jobben – tar 25 prosent

Utenfor EU er det andre regler som gjelder, men disse kan i mange tilfeller være vel så gode. Du behøver ikke å gjøre mange søk på internett for å finne ut hvilke regler som gjelder for reiser i de forskjellige landene eller for å finne selskaper som gjerne tar jobben med å kreve inn de pengene du har krav på fra det flyselskapet du har brukt. Disse selskapene gjør det naturligvis ikke gratis, og det er ganske vanlig at de tar 25 prosent av det du eventuelt har krav på av kompensasjon.

Når flyet er forsinket

Ved forsinkelser påvirkes rettighetene dine av to forhold: lengden på reisen og hvor lenge du må vente. Går for eksempel turen fra Oslo Gardermoen til Trondheim lufthavn Vær-

Er flyet overbooket, kan du enten frivillig si fra deg plassen og avtale kompensasjon med flyselskapet eller få refundert flybilletten og få erstatning fra flyselskapet.

nes – en reise under 1500 km – har du etter en ventetid på minst to timer krav på måltider og forfriskninger som står i forhold til ventetiden.

Går derimot turen til Málaga i Spania, en reise innenfor EØS i intervallet 1500 til 3500 kilometer, må du minst vente i tre timer for å ha rett på måltider og forfriskninger. For alle andre flygninger er ventetiden minst fire timer. Jo lengre du reiser, jo lengre tid tar det altså før du kan stille tørsten og sulten gratis. Hvorfor det er slik, sier regelverket ikke noe om.

Dersom forsinkelsen medfører behov for overnatting, skal flyselskapet tilby hotellinnkvartering og dekke eventuelle transportkostnader mellom flyplassen og hotellet.

Standardkompensasjon

Ved forsinkelser på minst tre timer, kan du ha krav på standardkompensasjon i tillegg til forpleining og eventuell refusjon. Denne er uavhengig av om du har hatt et økonomisk tap eller ikke.

Denne utgjør:

- 250 euro for alle flygninger opptil 1500 km.
- 400 euro for alle flygninger innenfor EØS på mer enn 1500 km og for alle øvrige flygninger på mellom 1500 og 3500 km.
- 600 euro for alle øvrige flygninger.

Kompensasjonen kan bortfalle dersom forsinkelsen skyldes ekstraordinære omstendigheter, slik som værfor-

hold, streik, uforutsette sikkerhetstiltak eller lignende.

Ny reise eller refundert flybillett

Blir forsinkelsen over fem timer, kan du velge om du ønsker ny reise eller å få refundert flybilletten og få returfly til første avgangssted. Vær oppmerksom på at du mister retten til mat, drikke og overnatting dersom du krever å få pengene tilbake for billetten.

Større økonomisk tap?

Kan du dokumentere at du har lidt et økonomisk tap som er større enn den standardiserte kompensasjonen du får utbetalt, kan du også kreve erstatning for merkostnadene. Dette forutsetter at årsaken til forsinkelsen ligger innenfor flyselskapets kontroll. I tillegg må det påføre økonomiske tapet være en sannsynlig følge av forsinkelsen. Kravet om kompensasjon må du rette til flyselskapet.

Når flyet er innstilt

Hvis et fly blir innstilt, skal flyselskapet tilby deg tre alternativer:

1. Tilbakebetale billett-kostnaden for den del av reisen du ikke får benyttet, eller for hele billetten dersom reisen formål ikke kan oppnås på grunn av innstillingen. Du kan også ha krav på returflygning tilbake til avreisestedet. Du kan ikke kreve mat, drikke og overnatting hvis du velger å få refundert billettutgiftene.
2. Booke om reisen din, slik at du kommer frem til bestemmelsesstedet så snart som mulig.
3. Dra hjem og booke ny reise på et senere tidspunkt. Du har uansett krav på at den nye reisen skjer på samme vilkår, for eksempel samme billett-klasse.

Flyselskapet har plikt til å omrute med et annet flyselskap dersom det gir vesentlig mindre ulempe.

Velger du et alternativt fly (omruting), har du også krav på måltider og forfriskninger som står i rimelig forhold til ventetiden og krav på å få dekket hotellovernatting og kostnader

til transport til og fra flyplassen dersom du omrutes til et fly neste dag. Velger du å få billettprisen refundert, har du ikke krav på forpleining.

Standardkompensasjon er avhengig av gitt informasjon

Du har ikke krav på standardkompensasjon hvis du blir informert om innstillingen mellom to uker og sju dager før planlagt avgangstid, og tilbys omruting slik at du kan reise høyst to timer før planlagt avgangstid og ankomme endelig bestemmelsessted senest fire timer etter planlagt ankomsttid. Det samme gjelder hvis du blir informert om innstillingen mindre enn sju dager før planlagt avgangstid og du tilbys omruting slik at du kan reise høyst en time før planlagt avgangstid og ankomme endelig bestemmelsessted senest to timer etter planlagt ankomsttid.

Dersom du har krav på standardkompensasjon, følger dette samme sats som ved forsinkelser – avhengig av reisen lengde, på inntil hhv. 250, 400 og 600 euro.

Halv standardkompensasjon

Hvis du tilbys plass på et annet fly, kan du fortsatt ha krav på kompensasjon. Standardkompensasjon reduseres med 50 prosent dersom det ikke er så stor forskjell mellom ny ankomsttid og ankomsttiden på flygningen du opprinnelig hadde. Standardkompensasjonen reduseres hvis ny ankomsttid ikke er senere enn:

- To timer ved flygning opptil 1500 km.
- Tre timer ved flygning innenfor EØS på mer enn 1500 km og for alle øvrige flygninger på mellom 1500 og 3500 km.
- Fire timer for alle øvrige flygninger.

Når flyet er overbooket

Er flyet overbooket, kan du frivillig si fra deg plassen og avtale kompensasjon med flyselskapet. Flyselskapet kan imidlertid kreve å ta fra deg plassen og du har da to alternativer:

1. Få refundert flybilletten. Du har da også krav på hhv. 250, 400 og 600 euro i erstatning fra flyselskapet avhengig av reiselengde.
2. Bli ombooket til annen avgang. Du har krav på mat og drikke som står i rimelig forhold til ventetiden. Dersom du bookes om til flyavgang neste dag, har du krav på hotellovernatting og transport mellom flyplassen og hotellet. Kontakt flyselskapet for nærmere beskjed. Du har også krav på opp til 250,400 eller 600 euro i erstatning fra flyselskapet avhengig av ny ankomsttid.

Problemer med bagasjen **Bagasjen er forsinket**

Hvis bagasjen er forsinket ved utreise, kan du få erstattet utlegg til for eksempel klær og toalettartikler. Utgiften må skyldes et nødvendig behov, og hvis forsinkelsen bare er på noen få timer, er det begrenset hva du kan få erstattet.

Du får ikke dekket slike utgifter dersom bagasjen er forsinket på returreise. Du må gi flyselskapet beskjed ved bagasjeutleveringen dersom den innsjekkede bagasjen ikke kommer frem.

Senest 21 dager etter at du har fått tilbake bagasjen, må du reklamere skriftlig til flyselskapet og kreve erstatning for utgiftene forsinkelsen har medført.

Bagasjen er tapt

Du har krav på erstatning dersom bagasjen du har sjekket inn blir borte. Hvis flyselskapet mener at bagasjen er mistet, eller om den ikke har kommet til rette 21 dager etter flygningen, har du krav på erstatning tilsvarende verdien på bagasjen.

Erstatningen vil alltid være begrenset oppad til et maksimumsbølep. Det varierer etter hvilket land du skal reise fra eller til.

Innenfor EU/EØS-området og i enkelte flygninger utenfor, er flyselskapets ansvar p.t. begrenset oppad til

ca. 13 500 kroner.¹ For andre flygninger utenfor EØS, vil maksimumsbeløpet kunne være lavere.

Dersom bagasjen blir forsinket, skadet eller tapt, må du kontakte flyselskapets bagasjeservice på flyplassen. Her må du få en bekreftelse på at bagasjen ikke har kommet frem. Når du har fått bagasjen tilbake, må du reklamere skriftlig til flyselskapet og kreve dekket de utlegg du har hatt som

¹ Forskrift 6. januar 2011 nr. 9. I andre land kan beløpet være et annet.

følge av forsinkelsen. Fristen for å reklamere er sju dager etter at du mottok bagasjen.

Bagasjen er skadet

Dersom bagasjen din er blitt skadet på reisen, kan du også kreve erstatning fra flyselskapet. Du må reklamere til flyselskapet så snart du kan når du oppdager skade på innsjekket bagasje. Sørg for at du får en bekreftelse fra flyselskapet på at skaden er meldt. Dersom du ikke får erstattet hele bagasjens verdi fra flyselskapet,

bør du sjekke om du kan få det resterende dekket på reiseforsikringen.

Klage

Dersom klage til flyselskap eller reisebyrå ikke fører frem, kan du klage til Transportklagenemnda Fly med nettadressen: reiselivsforum.no/web/slik_klager_du/fly

God tur!

FORSIKRE DEG MOT UBEHAGELIGE SKATTE- OG AVGIFTSOVERRASKELSER:

Skaff deg en bindende forhåndsuttalelse

Privatpersoner, foreninger og næringsdrivende kan be om bindende forhåndsuttalelser fra Skatteetaten om skatte- eller avgiftsmessige konsekvenser av planlagte handlinger. Det kan være en billig forsikring mot ubehagelige skatte- og avgiftsoverraskelser.

Redaktør
Alf Asklund,
Revisorforeningen

Har du først fått en bindende forhåndsuttalelse, kan du også være helt sikker på den skatte- og avgiftsmessige behandlingen av enhver fremtidig transaksjon, forutsatt at den er gjennomført i samsvar med det som er beskrevet i uttalelsen som du har fått. Det er derfor svært viktig å beskrive saksforholdet korrekt når man ber om en bindende forhåndsuttalelse.

Du kan kreve at uttalelsen legges til grunn i forbindelse med fastsettingen av skatt eller merverdiavgift og uttalelsen vil da være bindende for skatteetaten. Det er en forutsetning at det ikke er gjort endringer i rettsreglene som er lagt til grunn for uttalelsen.

Forhåndsuttalelsen har bare bindende virkning hvis disposisjonen som forhåndsuttalelsen gjelder, er besluttet og iverksatt innen tre år etter utgangen av det året uttalelsen ble gitt. Den opphører uansett fem år etter at den ble gitt. Har man fått en bindende forhåndsuttalelse i 2019 om at en løpende inntekt er skattefri, gjelder den altså ikke lenger etter utløpet av 2024.

Gjelder ikke alle forhold

Du kan bare få avklart skattemessige konsekvenser av planlagte fremtidige disposisjoner som gjelder egne skatte- eller avgiftsforhold, norsk skatte- og avgiftslovgivning – inkludert Svalbard og fremtidige rettsspørsmål i forbindelse med en konkret disposisjon som ennå ikke er igangsatt.

Spørsmål som bare knytter seg til ren verdsetting og skjønnsutøvelse, behandles ikke.

Kan avvises

En anmodning om en bindende forhåndsuttalelse kan også bli avvist dersom saken ikke er av vesentlig betydning for den som spør eller dersom det ikke er blitt gitt tilstrekkelige opplysninger til at Skatteetaten kan avgjøre problemstillingen.

Gebyr – fra 575 kroner og opp

Gebyret for bindende forhåndsuttalelser følger gjeldende sats for rettsgebyret, som p.t. er 1150 kroner.

- For lønnstakere, pensjonister og deres bo, uførepensjonister, arbeids-

løse, uføretrygdede, samt personer som går på arbeidsavklaringspenger eller mottar sosialtønad: et halvt rettsgebyr, dvs. 575 kroner.

- For andre fysiske personer enn de som er nevnt ovenfor, og for deres bo, for enkeltpersonforetak og for ikke regnskapspliktig juridisk person: to rettsgebyr, dvs. 2300 kroner.
- For de som regnes som små foretak etter regnskapsloven § 1–6: åtte rettsgebyr, dvs. 9200 kroner.
- For andre: femten rettsgebyr, dvs. 17 250 kroner.

Du kan klage på uttalelsen

Har du først fått en uttalelse, har du også anledning til å klage på den. Selv om du betaler gebyr når du ber om en bindende forhåndsuttalelse, er det gratis å klage.

Klagefristen er seks uker fra at uttalelsen foreligger. Klagen må være fullstendig, og klagebehandlingen er normalt tre måneder etter at fullstendig klage er mottatt.

Innsending

Forespørsler som gjelder skatt og merverdiavgift skal sendes til skattekontoret for den kommunen som skal ha skatten/avgiften. Du kan også sende en forespørsel elektronisk ved å gå inn på: www.skatteetaten.no/kontakt/skriv

Forespørselen skal være skriftlig og må inneholde:

- Navn
- Adresse
- Organisasjonsnummer eller fødselsnummer på den det gjelder
- En klar beskrivelse av hva man ønsker en uttalelse om

Alle det gjelder må underskrive

Hvis det bes om forhåndsuttalelse for flere enn én skattyter, må alle underskrive, eventuelt må den som ber om forhåndsuttalelse, legge frem skriftlig fullmakt fra de øvrige.

Advokat, revisor, regnskapskontor, morselskap eller andre som opptrer som fullmektig, kan sende forespørsel på vegne av den som ønsker en bindende forhåndsuttalelse.

Gebyr skal betales samtidig som forespørselen blir sendt til Skatteetaten og

det må gå frem hvem betalingen gjelder for. Navn og fødselsnummer eller organisasjonsnummer må fremgå. Gebyret betales til kontonummer 7694 05 12 251.

Behandlingstid

Gjelder henvendelsen enklere skattemessige forhold, får du vanligvis forhåndsuttalelsen fra skattekontoret innen fire uker.

Andre forhåndsuttalelser, herunder saker som er prinsipielle og av allmenn interesse, kan kreve lenger behandlingstid, men vanligvis ikke lenger enn tre måneder. Innen to uker får du i så fall brev om sakens gang og om når forhåndsuttalelsen kan ventes.

Les mer om bindende forhåndsuttalelser på: skatteetaten.no/rettskilder/type/uttalelser/bfu

Veiledende uttalelse – et alternativ

Et alternativ til å be om en bindende forhåndsuttalelse, er å be om en veiledende uttalelse fra ditt lokale skattekontor. En slik uttalelse er gratis, den er ikke bindende for Skatteetaten, men gir uttrykk for etatens syn på aktuelle spørsmål. Det skal derfor litt til før den ikke følges ved ligningen. Understrek gjerne i henvendelsen at du ber om en veiledende forhåndsuttalelse.

Presisering om arbeidsgivers dekning av hjemmelader for el-bil

I artikkelen om elbil som firmabil i nr. 1–2019 ble det på side 11–12 vist til en uttalelse fra Skattebetalerforeningen fra januar 2019 som konkluderte med at det etter deres vurdering ikke er skattepliktig for den ansatte dersom arbeidsgiver dekker kostnader til hjemmelader og denne kun brukes til lading av elbil som er firmabil.

Etter at denne vurderingen ble gitt, har Skattedirektoratet offentliggjort Skatte-ABC for 2018/19 der de skriver følgende på side 213: «Dekker arbeidsgiver kostnader til lading av elbil, vil dette være omfattet av standardtillegget. Dette gjelder imidlertid ikke dekning av kostnader til installasjon av ladestasjon hjemme hos skattyter».

Skattedirektoratet mener altså at arbeidsgivers dekning av kostnader til hjemmelader for el-bil er skattepliktig. Dette gjelder selv om hjemmeladeren utelukkende brukes til å lade firmabil.

Beskytt bedriften mot misligheter

Mange bedrifter rammes hvert år av ulike typer misligheter, både ved kriminalitet rettet mot bedriften fra eksternt hold, og ved misligheter utført av ansatte. Artikkelen belyser noen gjennomgående årsaker til at bedrifter rammes av økonomisk kriminalitet, og gir innspill til hvilke tiltak bedrifter bør ha på plass for å unngå å rammes.

Statsautorisert revisor
Morten Bamle,
Økokrim

En gjenganger i svært mange av sakene der bedrifter rammes av økonomisk kriminalitet, er fravær av risikovurderinger og dertil mangelfulle rutiner og retningslinjer. I en undersøkelse i regi av Næringslivets Sikkerhetsråd var det bare 28 % av bedriftene som hadde foretatt en skriftlig risikovurdering av kriminalitet i eller mot virksomheten. En gjennomgående svakhet er også manglende etterlevelse av de rutinene og retningslinjene som er fastsatt.

Enkelte synes å mene at etablering av forsvarlige rutiner og tiltak for å unngå å rammes av misligheter først og fremst er egnet til å påføre bedriften unødvendige kostnader. Dette er en misforstått vurdering av effekten av fornuftige kontrolltiltak. I tillegg til den åpenbare positive effekten ved å sikre bedriften mot å rammes av misligheter, vil gode rutiner også kunne bidra til økt lønnsomhet og høyere effektivitet i bedriften.

Trusselbildet

Det er et stort spenn i hva slags økonomisk kriminalitet bedriftene kan rammes av. Ut fra anmeldelsesstatistikken er ulike typer bedragerier i klar overvekt. Type virksomhet, hvordan bedriften er organisert og hvor virksomheten drives, er eksempler på forhold som påvirker trusselbildet.

Ut fra anmeldelsesstatistikken er ulike typer bedragerier i klar overvekt.

Det er viktig å merke seg at trusselbildet som møter den enkelte bedriften, er under stadig forandring. Interne og eksterne risikofaktorer endrer seg over tid, eksempelvis ved bedriftsinterne endringer, ved teknologiske endringer eller ved samfunnsmessige endringer.

Det eksterne trusselbildet har endret betydelig karakter de senere årene. Økt globalisering av næringslivet har eksempelvis økt risikoen for ulike typer arbeidsmarkeds kriminalitet. Tilsvarende har økt digitalisering og økt bruk av datateknologi resultert i en vesentlig økning i risikoen for å rammes av ulike typer datakriminalitet.

For bedriften kan konsekvensene av å rammes av datakriminalitet være svært ødeleggende. Virksomhetene har ofte manglende fokus på digitale trusler de kan utsettes for og hvilke tiltak som bør iverksettes for å oppnå forsvarlig datasikkerhet.

Selv om eksterne trusler viser en voksende tendens, bør risikovurderingen selvsagt også dekke bedriftsinterne risikoforhold. Kontrolltiltakene som iverksettes, må etableres ut fra en samlet risikovurdering av både interne og eksterne risikofaktorer.

Hva går galt?

Økonomisk kriminalitet gjennomføres på en rekke måter – eksempelvis i form av eksternt utførte bedragerier, ved underslag utført av ansatte, ved dataskadeverk, ved korrupsjon eller ved hvitvasking. Selv om sakene har mange ulikheter – både i størrelse og metode – er det likevel noen svakheter som går igjen – og som er grunnleggende årsaker til at bedrifter rammes:

1. Fravær av tydelig ledelse («tonen fra toppen»)
2. Mangelfull risikoanalyse
3. Mangelfull internkontroll
4. Svake rapporteringsrutiner
5. Mangelfull oppfølging/etterlevelse

Nedenfor vil jeg kort kommentere hvert av disse forholdene:

Fravær av tydelig ledelse

Det er styret og den daglige ledelsen som er ansvarlige for at bedriften etablerer rutiner og kontrolltiltak for å hindre og avdekke misligheter, og for å påse at rutiner og internkontroll etterleveres i det daglige. Det er viktig at styret og ledelsen er pådrivere for å sikre at virksomhetens rutiner og retningslinjer overholdes. Fravær av tydelig ledelse med hensyn til å følge rutiner og retningslinjer vil raskt smitte over på øvrige virksomhetsledd i bedriften. Resultatet kan bli betydelig svekket internkontroll og økt risiko for å rammes av misligheter. Fastsettelse av etiske retningslinjer kan være et ledd i tydelig ledelse.

Mangelfull risikoanalyse

Mangelfull risikoanalyse er en gjenganger i saker der det avdekkes økonomisk kriminalitet. For å sikre at det etableres forsvarlige og målrettede kontrolltiltak, må det foretas en grundig risikoanalyse. Formålet med risikoanalysen er å kartlegge hvilke mislighetstrusler bedriften er utsatt for. Kartlegging av risiko kan med fordel splittes på bedriftens ulike virksomhetsområder. Det er viktig å involvere de ansatte i risikovurderingen.

Risikobildet vil aldri være statisk. Både eksterne og interne risikoforhold vil endres over tid. Det er derfor viktig at risikovurderingen oppdateres løpende.

Mangelfull internkontroll

I mange saker ser vi dessverre at styret og den daglige ledelsen ikke har sørget for etablering av forsvarlig internkontroll. Svak eller manglende internkontroll gir vesentlig større risiko for å rammes av misligheter enn der forsvarlige kontrollrutiner er på plass. Med basis i en grundig risikovurdering må det utformes og iverksettes forsvarlige kontrolltiltak. Kontrollrutinene etableres ut fra en vurdering av sannsynlighet og konsekvens av de identifiserte risikoene for å utsettes for misligheter.

Kontrollene kan enten virke forhindrende eller oppdagende. Forhindrende kontroller avverger at feil

og mangler oppstår, mens oppdagende kontroller skal avdekke misligheter og feil som ikke er avverget av de forhindrende kontrolltiltakene.

Svik i grunnleggende internkontroll er en sentral faktor for at gjennomføring av misligheter skal være mulig. Disse svakhetene varierer selvsagt fra sak til sak, blant annet ut fra type virksomhet og hvordan virksomheten er organisert. Noen svakheter dukker imidlertid opp i svært mange saker der det avdekkes misligheter:

- Enkelt personer som disponerer bankkonti alene
- Mangelfulle attestasjonsrutiner av inngående fakturaer
- Nøkkelpersoner med vide fullmakter – uten etterfølgende kontroll (dette kan gjelde alt fra kontraktinngåelser, fakturagodkjenning, bankfullmakt, regnskap/rapportering osv.)

Svake rapporteringsrutiner

Bedrifter med manglende fokus på internkontroll kjennetegnes også ofte ved mangelfulle rapporteringsrutiner. Dekkende rapporteringsrutiner sikrer effektiv og målrettet styring av bedriften. I tillegg vil forsvarlige rapporteringsrutiner bidra til å forhindre misligheter. En gjennomtenkt nøkkeltallsrapportering som overvåkes jevnlig, kan bidra til at feil og misligheter avdekkes på et tidlig tidspunkt.

Manglende oppfølging og etterlevelse

Fastsatte rutiner og internkontroll har liten verdi hvis de ikke etterleveres i det daglige. Styret og daglig ledelse har et betydelig ansvar for å sikre nødvendig etterlevelse.

Det er viktig at det jevnlig gis opplæring/trening i bedriftens rutiner og retningslinjer. Det er også nyttig med praktisk trening som fokuserer på hvordan man skal forholde seg i gitte situasjoner, for eksempel trening i å identifisere røde flagg.

Røde flagg

Ved den løpende driften bør bedriften være aktsom på forhold som peker i retning av mulig økonomisk kriminalitet. Avdekking av slike indikatorer – røde flagg – er ikke ensbetydende med at det er begått misligheter. Avdekking av røde flagg krever imidlertid nærmere undersøkelser og/eller rutinetilpasninger, der den videre tilnærmingen vil være betinget av hva slags røde flagg som avdekkes.

En grundig risikogjennomgang er som nevnt viktig for å få på plass hensiktsmessige kontrollrutiner i virksomheten. God internkontroll er avgjørende for å unngå misligheter, men også for å avdekke misligheter eller mislighetsforsøk på et så tidlig tidspunkt som mulig. I denne sammenhengen er det viktig at ansatte i bedriften har tilstrekkelig kunnskap om hva som er å anse som røde flagg.

Røde flagg kan eksempelvis være:

- Fakturaer/bilag med mangelfull teksting eller mangelfull dokumentasjon
- Unødvendig komplisert/uoversiktlig bokføring
- Manglende vilje til arbeidsdeling
- Manglende åpenhet rundt kontraktsinngåelser
- Konsulentavtaler/agentavtaler med uklart oppdragsinnhold
- Avtaler med bedrifter med uklare eierforhold
- Unødvendig kompliserte transaksjoner
- Ekstraordinære utbetalinger med hastepreg
- Transaksjoner til/fra lavskatteland
- Mangelfulle ansettelseskontrakter

Listen kan gjøres vesentlig lenger.

Hva som er aktuelle røde flagg, må vurderes ut fra en rekke forhold, blant annet ut fra type virksomhet, hvor virksomheten drives og hvordan driften er organisert. Både eksterne og interne risikoforhold vil ha betydning i denne vurderingen.

Avdekkes indikatorer – røde flagg – som peker i retning av mulig økonomisk kriminalitet, kreves det nærmere undersøkelser og/eller rutinetilpasninger.

Varslingsapparat

Undersøkelser viser at økonomisk kriminalitet oftest avdekkes gjennom mottak av tips/varsler. For å sikre at misligheter avdekkes så tidlig som mulig er det derfor viktig med et vel fungerende varslingsystem. Et vel fungerende varslingsapparat vil også ha en preventiv effekt og kan forhindre at misligheter forsøkes gjennomført.

Arbeidsmiljøloven pålegger virksomheter med minst fem arbeidstakere å ha rutiner for intern varsling om krittikverdige forhold. For å sikre tillit og forsvarlig behandling av varsler kan bedriften etablere en ekstern kanal for mottak av varsler. Mange revisjons- og rådgivningsfirmaer og advokatfirmaer tilbyr ulike former for varslingstjenester.

Ti sentrale tiltak

Som nevnt er manglende fokus på risiko og dertil mangelfulle kontrolltiltak gjennomgående årsaker til at bedrifter rammes av misligheter.

For å sikre seg mot misligheter må bedriften:

1. Etablere etiske retningslinjer
2. Gjennomføre risikoanalyse
3. Etablere forsvarlig internkontroll
4. Påse at ledelsen går foran
5. Gjennomføre prekvalifisering av forretningsforbindelser
6. Etablere gode rapporteringsrutiner
7. Etablere antikorrupsjonsregelverk
8. Innføre varslingsordning
9. Snakke med revisor
10. Gjennomføre årlig oppdatering av og opplæring i regelverk/rutiner

Omfanget av tiltakene som iverksettes, må tilpasses den enkelte bedriften.

Styret og daglig ledelse har det overordnede ansvaret

Det er styret og den daglige ledelsen som har det overordnede ansvaret for å sørge for en forsvarlig forvaltning av selskapet. Som del av dette ansvaret påligger det styret og den daglige ledelsen å etablere rutiner og kontrolltiltak som forhindrer og avdekker økonomisk kriminalitet. Mangelfull ivaretagelse av forvaltningsansvaret kan ha erstatningsmessige og straffemessige konsekvenser.

I boken «Økonomisk kriminalitet – trusler og tiltak», forfattet av Barbro Bruu og undertegnede (Gyldendal, 2019), gis en bredere gjennomgang av hvordan bedriften bør gjennomføre tiltak for å unngå å rammes av misligheter. I boken gjennomgås blant annet konkrete sakseksempler som viser hvordan kontrollmessige svakheter har muliggjort ulike typer økonomisk kriminalitet, og hvordan mislighetene kunne vært unngått hvis konkrete tiltak hadde vært iverksatt.

Har bedriften lav kompetanse på området, kan det være fornuftig å snakke med revisor eller en rådgiver for å sikre at det etableres forsvarlige rutiner og kontrolltiltak i bedriften.

Ti spørsmål og svar om arbeidstid

Rådgiver
Inger Rose Mathisen,
Sticos

1. Hva menes med alminnelig arbeidstid?
    - *Svar:* Med alminnelig arbeidstid menes den tiden det kan avtales at en arbeidstaker står til arbeidsgivers disposisjon. Arbeidsmiljøloven har bestemmelser for hva som kan avtales, for eksempel en arbeidstid på 40 timer i løpet av syv dager.
  2. Har jeg krav på overtidsgodtgjøring når jeg arbeider ut over 7,5 timer en dag?
    - *Svar:* Arbeidsmiljølovens bestemmelser er at det skal utbetales et tillegg på minimum 40 % ved arbeid ut over ni timer. Virksomheten kan ha interne bestemmelser eller en tariffavtale som gir rett til et høyere tillegg, og at tillegget utbetales ved overtid ut over den avtalte arbeidstiden, for eksempel fra 7,5 timer.
  3. Hva menes med gjennomsnittsberegning av arbeidstid?
    - *Svar:* Dersom det er behov for at det arbeides mer i noen perioder og mindre i andre, kan det inngås en skriftlig avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, eller tillitsvalgte i tariffbundet virksomhet, om lengre daglig og ukentlig arbeidstid i perioder. Hva som kan avtales, er definert i arbeidsmiljøloven. Arbeidstiden kan likevel i et gjennomsnitt
  4. Hvor mange timer kan det arbeides i løpet av 24 timer?
    - *Svar:* Den alminnelige arbeidstiden kan ikke være mer enn ni timer, dersom det ikke er inngått avtale om gjennomsnittsberegning av arbeidstid. Dersom det er nødvendig med overtidsarbeid, kan ordinær arbeidstid + overtidsarbeid ikke overstige 13 timer til sammen.
  5. Hvor lang pause har jeg krav på i løpet av arbeidsdagen?
    - *Svar:* Er arbeidsdagen på 5,5 timer har du krav på en pause, lengden på pausen er ikke lovregulert, men er arbeidsdagen på åtte timer har du krav på en halv times pause. Plasseringen av pausen bør legges omtrent midt i arbeidsdagen.
  6. Kan arbeidsgiver pålegge meg å arbeide overtid?
    - *Svar:* Dersom det er nødvendig med overtidsarbeid på grunn av driftsmessige årsaker, kan arbeidsgiver pålegge overtidsarbeid med inntil ti timer i løpet av sju dager. Behovet for overtid må være tidsavgrenset. Overtid kan altså ikke benyttes som en fast ordning.
  7. Kan overtidsarbeid tas ut i avspasering?
    - *Svar:* Overtidsarbeid kan avspaseres time mot time, etter avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Overtidstillegget
  8. Kan jeg arbeide mer enn lovens grenser i en uke fordi jeg ønsker lengre fri senere?
    - *Svar:* Arbeidsmiljølovens grenser for hvor mange timer som kan arbeides, gjelder for både arbeidsgiver og arbeidstaker. Grensene må overholdes selv om du ønsker å arbeide mer for en lengre friperiode senere.
  9. Kan en deltidsansatt pålegges overtidsarbeid?
    - *Svar:* En deltidsansatt kan på samme måte som en med heltid stilling pålegges overtidsarbeid dersom det er nødvendig. Rett til overtidsgodtgjøring vil imidlertid variere for når overtidsarbeidet utføres. Arbeid ut over ni timer en dag vil gi rett til godtgjøring, mens pålegg på en fridag kun vil gi rett til ordinær timelønn, med mindre grensen pr. uke overskrides.
  10. Må det være 11 timers hvile mellom to arbeidsdager/vakter?
    - *Svar:* Det kan avtales kortere hviletid med tillitsvalgte, ned til åtte timer, men da må virksomheten være bundet av en tariffavtale.
- skal imidlertid utbetales. En arbeidstaker med en timelønn på 200 kroner, har som utgangspunkt rett på 280 kroner utbetalt pr. overtidstime. Ved avtale om avspasering av overtidstimer vil vedkommende få en time fri i tillegg til 80 kroner utbetalt pr. overtidstime.

Mye bry med personalrabatter og naturalytelser

De nye reglene for naturalytelser og personalrabatter fra 2019 har fortsatt ikke satt seg helt. Skattemyndighetene kommer stadig med endringer og presiseringer. Vi ser nærmere på noen av de viktigste avklaringene og innstramminger i Skattedirektoratets nye uttalelser.

Rådgiver skatt
Børge Busvold,
Revisorforeningen

Sist ute er en fortolkningsuttalelse fra Skattedirektoratet av 6. mai, kalt en «veileder» om de nye reglene samt en lengre artikkel samme dag med svar på 55 ulike praktiske spørsmål.¹ Etter å ha lest dette, må man nok dessverre konstatere at de nye reglene innebærer alt annet enn en forenkling av regelverket.

Før dette ble regelverket endret ved at grensene for skattefri personalrabatt ble hevet fra 7000 til 8000 kroner. I tillegg ble vilkåret om maksimalt 50 % rabatt fjernet slik at man nå kan få personalrabatt på inntil 100 % (gratis). Dette ble gjort for å møte kritikken fra bl.a. kultursektoren mot reglene om skatteplikt på bl.a. festivalpass som vederlag for dugnadsarbeid. Dette er omtalt i en egen artikkel i denne utgaven av bladet.

I tillegg ble grensen for skattefri gave (naturalytelse) fra arbeidsgiver hevet fra 1000 til 2000 kroner pr. år. Skattefritaket gjelder bare når slike gaver gis som en generell ordning i bedriften.

¹ skatteetaten.no/rettskilder/type/uttalelser/prinsipputtalelser/veileder-til-de-nye-reglene-om-rapportering-og-skattlegging-av-naturalytelser-6.-mai-2019/ og skatteetaten.no/rettskilder/type/uttalelser/prinsipputtalelser/sporsmal-og-svar--naturalytelser/

Rabatter hos tredjeparter

Skattedirektoratet presiserer at arbeidsgiver er rapporteringspliktig for alle rabatter fra tredjeparter så lenge tredjeparten er en forretningsforbindelse. For rabattavtaler med forretningsforbindelser er det ikke et vilkår at arbeidsgiver har fremforhandlet avtalen. Som forretningsforbindelse regnes ikke bare kunder og leverandører, men også tilfeller der ansatte gjør kjøp og får refundert kostnadene fra arbeidsgiver, f.eks. ved tjenestereise eller refusjon av innkjøp.

I motsetning til det som er uttalt tidligere, skriver direktoratet nå at skatteplikten også omfatter gjensidige rabatter som to eller flere bedrifter gir til ansatte hos hverandre, f.eks. såkalte «kjøpesenterrabatter». Det er altså tilstrekkelig for skatteplikt at det foreligger en gjensidighet.

Det skal svært lite til for å bli ansett som forretningsforbindelse. Man kan imidlertid se bort fra enkeltstående leveranser, f.eks. dersom et treningssenter tilbyr ansatte i et rørløggerfirma rabatt på treningskort og rørløggerfirmaet har utført et oppdrag for treningssenteret. Rabatten blir skattefri hvis rørløggerfirmaet bare formidler tilbudet, se nedenfor.

Skatteplikt uansett

Når arbeidsgiver tar initiativ overfor tredjepart slik at arbeidstakere tilbys en lavere pris enn allment tilgjengelig pris, vil rabatten være skattepliktig, skriver Skattedirektoratet. Direktoratet sonderer ikke her mellom tilfeller der rabatten ytes fra en forretningsforbindelse (i vid forstand) og rabatter fra tredjepart som ikke er forretningsforbindelse. På bakgrunn av uttalelser i forarbeidene har det inntil nå vært lagt til grunn at arbeidsgiver må yte noe til den som gir rabatten for at en slik rabatt skulle være skattepliktig.

Dette er en klar innstramming som bl.a. vil ramme en rekke rabattavtaler med treningssentre.

Hvis arbeidsgiveren ikke gjøre annet enn å formidle et rabatttilbud på initiativ fra en tredjepart, f.eks. ved å henge opp en lapp med tilbudet på personalrommet eller å videresende en e-post, er det ikke skatteplikt. Rådet må altså være at arbeidsgiver ikke ringer treningssenteret for å få en rabattavtale, men vente på at treningssenteret ringer.

Nabolagsrabatter og lignende rabatter som ledd i ensidige markedsføringstiltak er fortsatt skattefrie, men forutset-

ningen er altså at arbeidsgiver ikke har medvirket til at rabatten blir gitt.

Personalrabatter

Personalrabatter over 8000 kroner pr. år er skattepliktige. Verdien av personalrabatten er differansen mellom pris på varen til forbruker og det den ansatte betaler. Man kan ta utgangspunkt i den laveste prisen som er mulig å oppnå for en privatkunde på samme tidspunkt.

Det er altså mulig å søke etter laveste markedspris i annonser eller på prisjakt.no eller andre prissammenligningssider. Dette må kunne dokumenteres ved bilde av annonse eller lignende. Skattedirektoratet presiserer at det må gjelde samme vare eller tjeneste, altså ikke en tilsvarende vare. For å være personalrabatt må den aktuelle varen eller tjenesten omsettes i arbeidsgivers virksomhet eller i et annet selskap i samme konsern.

Sammenligningen skal skje når varen leveres. Dersom den ansatte betaler på forskudd, skal imidlertid rabatten beregnes og skattlegges på betalings-tidspunktet, skriver direktoratet. Det kan ikke tas hensyn til vilkår som f.eks. «prismatch» eller åpent kjøp i en periode for tilfeller der prisen går ned. Det er heller ikke adgang til å benytte gjennomsnittsrabatter, sjablongmessig omsetningsverdi eller lignende, skriver direktoratet.

Varer og tjenester som ikke har en kjent utsalgspris, varer som ikke selges separat til forbruker og ukurante eller brukte varer, må verdsettes skjønnsmessig.

Bonuspoeng

Bonusytelser fra flyselskap mv. er skattepliktig når bonuspoengene er opptjent i jobbsammenheng. En del bonusfordeler tildeles kun på grunn av en «status», uten bruk av poeng, f.eks. fast-track eller tilgang til lounge. Slike fordeler skattlegges ikke. Derimot skal alle fordeler som man må betale med bonuspoeng skattlegges. Dette gjelder ofte for oppgraderinger av sete og mat.

Skattedirektoratet mener nå at skatteplikten også omfatter gjensidige rabatter som to eller flere bedrifter gir til ansatte hos hverandre, f.eks. såkalte «kjøpesenterrabatter».

Rapporteringsplikt og tilleggs-skatt

Arbeidsgiver har ansvaret for å innrapportere skattepliktige naturalytelser som den ansatte mottar fra tredjeparter. I den nye veiledningen presiserer direktoratet at arbeidsgiver må ha en aktiv oppfølging. Det er i utgangspunktet ikke tilstrekkelig at arbeidsgiver kun inntar arbeidstakers informasjonsplikt i en arbeidsavtale, uten ytterligere oppfølging. Veilederen sier ikke mer om hva som ligger i dette.

Dette er et viktig poeng da arbeidsgiver kan risikere sanksjoner i form av tvangsmulkt eller tilleggs-skatt ved ikke å innberette fordeler som skulle vært lønnsbeskattet. Det er imidlertid

klart uttalt i forarbeidene at slike sanksjoner ikke skal gis hvis arbeidsgiver har gjort det som med rimelighet kan forventes av ham for å gi korrekt innberetning. På grunnlag av uttalelser i forarbeidene ble det tidligere lagt til grunn at dersom det er inntatt bestemmelser i arbeidsavtalen som pålegger arbeidstaker å opplyse om slike tredjepartsytelser og arbeidstaker bryter disse bestemmelsene, kan ikke arbeidsgiver ilegges sanksjoner.

Arbeidsgiver kan eventuelt nekte de ansatte å ta imot slike fordeler, skriver direktoratet. Et slikt forbud må være tydelig kommunisert til de ansatte.

Foreningsrabatter

Det er ikke skatteplikt på medlemskapsrabatter ved privat medlemskap selv om arbeidsgiver dekker kontingenten. Den ansatte skal imidlertid skattlegges for arbeidsgivers dekning av kontingenten.

Hvis det er arbeidsgiver som er medlem, og lar de ansatte benytte seg av rabatten i foreningen, er medlemskapsrabatter skattepliktige som følge av tilknytningen mellom arbeidsforholdet og rabatten. Dette gjelder imidlertid ikke hvis rabatten ikke er større enn det som kan oppnås ellers i markedet, f.eks. ved et medlemskap i en forening med lav kontingent som er åpent for alle, f.eks. OBOS eller Turistforeningen.

Personalforsikringer

Gruppelivsforsikring, ulykkesforsikring, reiseforsikring og helseforsikring

er vanlige naturalytelser. I en uttalelse fra 6. mai la Skattedirektoratet til grunn at det var skatteplikt på differansen mellom det arbeidstakeren ville ha måttet betale ved å kjøpe forsikringen privat og den lavere prisen som arbeidsgiveren har fremforhandlet. Det har Finansdepartementet nå gått tilbake på. Slike personalforsikringer kan fortsatt verdsettes til arbeidsgivers kostpris ved beskatningen.

Transportnæringen

Det blir innført skatteplikt på fribilletter/årskort til de ansatte i transportselskaper fra 1. januar 2020. Slike årskort regnes imidlertid som personrabatt som vil være skattefrie for et beløp inntil kr 8000 pr. år uten krav til egenbetaling (100 % personrabatt).

I uttalelsen presiserer direktoratet at personalrabattreglene kun gjelder for varer og tjenester som omsettes i arbeidsgivers virksomhet. I transportnæringen vil dette gjelde de selskapene som omsetter persontransporttjenester som en del av sin virksomhet.

Det vil derimot ikke gjelde eksempelvis underleverandører til selskaper som omsetter persontransporttjenester. Eksempelvis kan selskap som utfører vedlikehold av busser/tog, legging av togskiner, utleie av tog mv. ikke gi skattefrie personalrabatter på persontransporttjenester, med mindre selskapet inngår i samme konsern som det selskapet som omsetter den aktuelle reisetjenesten.

Skatt på dugnad

Dugnadsarbeid utløser ikke skatt, men det forutsetter at den som deltar, faktisk ikke får noe vederlag. Selv når det gis vederlag, kan gunstige særregler likevel gjøre dugnadsarbeidet skattefritt.

Rådgiver skatt
Børge Busvold,
Revisorforeningen

I januar i år besvarte finansministeren et spørsmål fra en stortingsrepresentant som gjaldt frivillig dugnadsarbeid i kultursektoren, typisk festivaler der ungdom stiller opp som frivillige uten lønn, men får festivalpass (fribillett) de kan benytte fritt.

Svaret fra finansministeren var at et slikt festivalpass eller en fribillett må regnes som skattepliktig vederlag for arbeid (naturalytelse), men at det i noen tilfeller likevel ikke er skatteplikt:

- En frivillig må åpenbart kunne motta en billett dersom det er nødvendig for å få tilgang til arrangementet der den frivillige innsatsen skal skje uten at dette skattlegges.

- Frivillige organisasjoner kan utbetale lønn mv. inntil kr 10 000 pr. ansatt pr. år uten at dette skal innberettes eller skattlegges.

Svaret skapte sterke reaksjoner i kulturlivet, selv om det ikke var så mye å si på riktigheten i svaret fra et skattemessig ståsted. «Smålig, umusikalsk og absurd» var reaksjonen fra deler av kulturlivet. En rekke festivaler og konsertarrangører har nok brutt loven ved å ikke innberette slike fribilletter som lønn og beregne arbeidsgiveravgift.

Regelendring

Som et resultat av kritikken har Finansdepartementet nå endret reg-

lene (fra og med 2019) slik at de fleste av disse tilfellene nå uansett er skattefrie:

For det første ble reglene om skattefrie personalrabatter endret slik at man kan få skattefrie personalrabatter på inntil 8000 kroner uten krav til egenbetaling. Før var grensen kr 7000 og rabatten kunne ikke utgjøre mer enn 50 % av markedspris.

Dermed kan ungdom som arbeider frivillig på festival, få festivalpass og andre naturalytelser (øl, mat osv.) for inntil kr 8000 skattefritt som personrabatt uten å måtte betale noe. Skattefritaket for personalrabatter gjelder bare for varer eller tjenester

Ungdom som arbeider frivillig på festival, kan få festivalpass og andre naturalytelser (øl, mat osv.) for inntil kr 8000 skattefritt som personalrabatt uten å måtte betale noe.

som omsettes i arbeidsgivers virksomhet eller i et annet selskap i samme konsern. Festivalpass eller fribillett hos en annen arrangør omfattes altså ikke av dette skattefritaket.

Den andre regelendringen er at grensene for skattefrie gaver (naturalytelse) til ansatte ble økt fra 1000 til 2000 kroner. Merk at forutsetningen for skattefri gave (kr 2000 pr. år) bare gjelder dersom dette er en generell ordning for alle i bedriften.

For skattefrie organisasjoner har kanskje ikke denne regelendringen så stor betydning da grensen for innberetning og dermed skatteplikt for slike organisasjoner uansett er kr 10 000. For andre arrangører kan den nye grensen for skattefrie gaver ha større betydning. Kombinerer man alle reglene, kan man få skattefri personalrabatt på kr 8000 uten krav til egenbetaling, skattefri naturalytelse (gave) på kr 2000 og i tillegg utbetale kontant lønn på kr 1000 uten at dette må innberettes og skattlegges.

Dugnadsinnsats i borettslag

Det har i mange år vært praksis for at dugnadsinnsats i borettslag kan medføre skatteplikt hvis dugnadsinnsatsen fører til redusert husleie.¹ Slik skatteplikt er bare aktuell dersom an-

delseiere som følge av dugnadsinnsatsen får satt ned sin andel av husleien i forhold til den husleien som betales av andre andelseiere som ikke deltar i dugnaden. At den samlede husleien i borettslaget blir lavere fordi enkelte oppgaver utføres på en felles dugnad i stedet for å bruke leid hjelp, medfører ikke skatteplikt.

Etter at vi nå har fått nye regler for personalrabatter der man kan motta personalrabatt på inntil kr 8000 skattefritt, vil vel mange av disse tilfellene nå bli skattefrie. Utleie av bolig er vel nettopp den tjenesten borettslaget omsetter og da vil vel redusert husleie på inntil kr 8 000 nå bli skattefri.

Premie for dugnadsarbeid

I juni 2018 behandlet Skatteklagenemnda en klage på en bindende forhåndsuttalelse som gjaldt skatteplikt på dugnadsarbeid.² En skattefri ideell forening finansierte en del av sin virksomhet ved å utføre diverse småarbeid i form av bl.a. maling av hus, vareopptelling, vasking og flytting. Medlemmer som deltok i dette dugnadsarbeidet, fikk redusert egenandel på foreningens aktiviteter med kr 150 pr. utførte dugnadstime. Foreningen hadde flere kostnadskrevene arrangementer, turer og stevner.

Foreningen argumenterte med at det å delta på foreningens aktiviteter ikke kan være en skattepliktig fordel for medlemmene. Dette var nok verken Skattedirektoratet eller skatteklagenemnda uenig i, men poenget var at medlemmene som var med på dugnadene, hadde fått en økonomisk fordel i form av redusert egenandel og at denne fordelingen hadde tilknytning til en arbeidsinnsats. Det er ikke et vilkår for skatteplikt at fordelingen skal komme fra den man har utført arbeidet for.

I den opprinnelige bindende forhåndsuttalelsen som skattyter hadde påklaget, hadde Skattedirektoratet lagt til grunn at reduksjon i egenandel opptil kr 10 000 var skattefri etter reglene om utbetalinger fra skattefrie organisasjoner.

Dette var ikke skatteklagenemnda enig i. Nemnda mente 10 000 kr-grensen kun gjelder for arbeid utført for det skattefrie selskapet. Her var den kommersielle aktiviteten skilt ut i et eget skattepliktig aksjeselskap eid av foreningen som fakturerte kundene. Nemnda mente altså at arbeidet var utført for det skattepliktige datterselskapet og at vederlaget dermed var omfattet av de vanlige reglene.

Også i dette tilfellet vil jeg tro at medlemmene nå vil kunne påberope

1 Se Skatte-ABC stikkord «Bolig – eget arbeid» pkt. 5.

2 Saksnummer NS 97/2018.

seg de nye reglene om skattefrie personalrabatter på inntil kr 8000.

Dugnad for russebus

Det er ikke uvanlig at en vennegjeng går sammen om et felles prosjekt som koster en del penger og jobber «dugnad» for å skaffe penger til prosjektet. Russebus er et godt eksempel på dette.

Mange tror at slikt arbeid blir skattefritt fordi pengene går til prosjektet og arbeidet skjer på dugnad. Så enkelt er det nok ikke. Utbetales det penger til en person for arbeid, uansett om man kaller det dugnad, må selskapet lønnsinnberette dette, dersom utbetalingen overskrider 1000 kroner pr. arbeidstaker. Er det 20 ungdommer på russebusen som hver mottar 1000 kroner i lønn, kan det jo likevel bli en god sum til skattefri utbetaling.

Grensebeløpet for innberetning og skatteplikt øker til 6000 kroner hvis det dreier seg om arbeid i tilknytning til en privatpersons hjem eller fritidsarbeid, f.eks. vasking, hagearbeid eller maling. Skjer arbeidet for en frivillig organisasjon eller et idrettslag, er som nevnt grensebeløpet 10 000 kroner.

Med de nye reglene for skattefrie personalrabatter og skattefrie gaver i form av naturalytelser kan de likevel få en betydelig sum som skattefritt vederlag hvis det er mulig å få avløningen i form av naturalytelser eller (helst) personalrabatt på en gjenstand eller tjeneste som omsettes i bedriften der de gjør slikt «dugnadsarbeid».

Registrere eget selskap eller forening?

Enkelte lurer på om man kan registrere et slikt prosjekt som eget selskap eller forening og dermed slippe personlig skatteplikt på godtgjørelsen. Enkelte

oppdragsgivere forlanger også dette. Det er nok tvilsomt om en slik registrering vil bli respektert av skattemyndighetene. Pengene går jo i realiteten til ungdommene selv – til deres private interesse eller private forbruk. Sannsynligvis vil skattemyndighetene skjære gjennom registreringen og skattelegge privatpersonene. I tillegg vil det jo fort oppstå en MVA-problematikk.

En del bedrifter som leier inn slik hjelp, forlanger at de som tar på seg arbeidet registrerer seg som næringsdrivende og sender faktura, bl.a. for å slippe å betale arbeidsgiveravgift. Det er ikke uten videre gitt at skattemyndighetene vil anse dette som næringsvirksomhet. For å være virksomhet etter skattereglene må virksomheten bl.a. ha et visst omfang. Ved å tilby personlig arbeid til en eller noen få oppdragsgivere vil man fort bli ansett som lønnsstaker selv om man registrerer seg som næringsdrivende.

Husk søknadsfristen for SkatteFUNN

Om SkatteFUNN

SkatteFUNN administreres av Norges forskningsråd som behandler og godkjenner søknaden. Kostnadene selskapet har i tilknytning til prosjektet inngår i et beregningsgrunnlag hvor inntil 20 prosent av grunnlaget gis som støtte gjennom skatteoppgjøret. Om selskapet ikke har inntekter og ikke betaler skatt, utbetales støtten som et tilgodehavende ved skatteoppgjøret.

Søknaden må sendes Norges forskningsråd innen

1. september for å være garantert behandlet ferdig for inneværende år.

Søknaden til Norges Forskningsråd

Det kan søkes om SkatteFUNN innenfor alle bransjer. Søknaden må gjelde et målrettet og avgrenset prosjekt. Prosjektet må være konkret beskrevet slik at det er målbart i etterskant. Det må avgrenses mot selskapets normale driftsaktiviteter.

Rådgiver skatt
Paal Braanaas,
Revisorforeningen

Prosjektet må ha som mål å skape ny kunnskap eller nye ferdigheter som ikke er kjent fra tidligere. Søknaden må beskrive hva som er nytt eller hva som er ny anvendelse av allerede kjent kunnskap.

Søknaden må beskrive hva som er nytt ved varen, tjenesten eller produk-

sjonsprosessen. Det er tilstrekkelig at deler av dette er nytt. Det må også fremgå hvordan prosjektet er til nytte for selskapet.

Ofte vil selskapet som søker ha gode forutsetninger for selv å utforme søknaden. Det er også mulig å kontakte saksbehandlere for SkatteFUNN i Norges Forskningsråd. Det er i tillegg mange private rådgivere som tilbyr hjelp til slike søknader.

Beregningsgrunnlaget – prosjektregnskap og time-regnskap

For at kostnadene skal inngå i beregningsgrunnlaget, må de først og fremst være knyttet til prosjektet og deretter etter sin art være fradragsberettigede etter kapittel 6 i skatteloven. Ofte er antall timer utført av egne ansatte den vesentlige kostnaden i prosjektet. Utførte timer skal fremgå av et timeregnskap. Timeregnskapet

skal vise dato, antall timer pr. dag og angi arbeidsoppgaver som er utført. Timeregnskapet skal signeres av den ansatte.

Selskapet krever skattefradraget gjennom å fylle ut og levere skjema RF-1053 sammen med skattemeldingen. Skjemaet skal attesteres av revisor.

Selskapet må også rapportere, i form av en årsrapport og en sluttrapport til Norges Forskningsråd.

Søknader innkommet etter 1. september

Prosjektet kan starte før søknaden er godkjent. For at kostnadene skal inngå i beregningsgrunnlaget, er det imidlertid et vilkår at søknaden er ferdigbehandlet samme år. Søknader som er innkommet etter 1. september, vil ikke være garantert behandlet ferdig, og for selskapet faller da disse kostnadene utenfor prosjektet.

Nytt om aksjonærlån

Rådgiver skatt
Paal Braanaas,
Revisorforeningen

Skatteetaten har gitt en del svar på hvordan enkelte problemstillinger skal behandles når aksjeeier har lån i selskapet.

Hovedregelen

I utgangspunktet kan et selskap yte lån til aksjeeier etter aksjeloven, men et slik lån skal beskattes som utbytte dersom det er gitt til en personlig aksjeeier. Fra dette er det enkelte unntak. Det mest aktuelle er lån under 100 000 kroner og som betales tilbake innen 60 dager.

Ovenstående gjelder uavhengig av om lånet er lovlig eller ulovlig etter aksjeloven.

Skattemessig og aksjerettslig behandling

Det må skilles mellom den skattemessige og den aksjerettslige behandlingen. At et lån blir skattlagt som utbytte på aksjeeiers hånd, er kun en konsekvens av skattebestemmelsen.

Det er fortsatt et låneforhold og aksjeeier plikter å betale lånet tilbake til selskapet. Et alternativ til tilbakebetaling er at selskapet vedtar et utbytte som ikke betales ut til aksjeeier, men som motregnes mot aksjeeiers lån. Selskapet kan også beslutte å ettergi lånet, noe som også krever utbyttegrunnlag i selskapet.

Utbytte som motregnes mot lån som tidligere er regnet som utbytte, anses ikke som skattepliktig utbytte. En ettergivelse av lånet blir behandlet på samme måte. Når aksjeeier i stedet tilbakebetaler et lån, øker aksjeeiers innbetalte kapital og inngangsverdi.

Lån tatt opp før 7. oktober 2015

Ved manglende betaling av løpende forfalte renter etter låneavtalen, kan det være at rentene legges til hovedstolen. Alternativt oppstår det en egen fordring på manglende rentebetaling. I begge tilfeller vil beløpet være ny kreditt. For et lån med avtalt renteforfall 31.12 vil eventuelle renter som

legges til hovedstolen på samme måte regnes som ny kreditt fra dette tidspunktet.

Er kreditten under 100 000 kroner og blir betalt innen 60 dager, skal kreditten ikke beskattes som utbytte.

Den positive virkningen med at rentene legges til hovedstolen fremfor at det oppstår en egen fordring, er at rentene anses som betalt og gir skattyter fradragsrett.

På samme måte som avvik fra låneavtalen får betydning for vurderingen av renter, vil det samme gjelde avvik fra avtalen om betaling av avdrag. Betales det ikke avdrag i tråd med avtalen, vil dette være en ny kreditt. Også her vil skattyter ha mulighet til å unngå utbytteskatt om avdraget er under kr 100 000 og det blir betalt innen 60 dager fra forfall.

Unntaksreglene om skatteplikt på lån

Når det gjelder grensen på lån som overstiger kr 100 000 og som betales tilbake innen 60 dager, vil det ved et lån på kr 100 500 ikke bare være 500 kroner, men 100 500 kroner som skal beskattes som utbytte.

Er lånet begrenset til kr 100 000 og delvis nedbetales innen 60 dager, skal bare det gjenstående beløpet beskattes.

Det fremgår også at unntakene (sikkerhetsstillelse fra finansforetak, kundefordringer, 100 000 kroner nedbetalt innen 60 dager og kreditt/sikkerhetsstillelse i arbeidsforhold) gjelder for selskaper med deltakerfastsetting.

Når aksjeeier også er ansatt i selskapet

Når aksjeeier er ansatt i et selskap, vil et lån fra selskapet være skattepliktig som utbytte og aksjeeier kan ikke alternativt velge å bli beskattet som for lønn.

Forskudd på lønn regnes i utgangspunktet ikke som kreditt som skal beskattes som utbytte. Det må skilles mellom egentlig forskuddsbetaling og utbetalinger som har karakter av lån. Utbetaling av større beløp for en lengre periode vil imidlertid kunne anses som lån og ikke forskudd på lønn.

Sikkerhetsstillelse, konkurs, FIFU, innbetalt kapital

Når et selskap stiller sikkerhet for lån hos tredjemann som for eksempel en bank, er beløpet skattepliktig som utbytte for aksjeeieren. Det er størrelsen på sikkerhetsstillelsen som skattlegges og ikke størrelsen på lånet det skal sikre.

Et eksempel er når aksjeeieren ønsker å låne én million kroner, og selv bare kan stille 600 000 som sikkerhet. Stiller selskapet en tilleggssikkerhet på kr 400 000, er det dette beløpet som skal beskattes. En hel eller delvis reduksjon av sikkerhetsstillelsen skal behandles som innbetalt kapital. Når sikkerhetsstillelsen nedkvikteres (justeres ned) sammenfallende med nedbetalingen av lånet, skal nedkviktringen behandles som innbetalt kapital.

Skatteetaten omtaler virkningen som nedkviktringen har på innbetalt kapital, men sier ikke noe om inngangsverdien økes tilsvarende. Etter vårt syn må inngangsverdien økes tilsvarende. Loven omtaler virkningen av tilbakebetaling som likt for innbetalt kapital og inngangsverdi.

Det er viktig å være klar over at aksjeloven oppstiller krav om at aksjeeieren skal stille betryggende sikkerhet for den sikkerhetsstillelsen som selskapet har gitt han. Stiller ikke aksjeeieren slik sikkerhet, er det et brudd på aksjeloven som innebærer at selskapets sikkerhetsstillelse etter aksjeloven er ugyldig. Til tross for dette vil den skattemessige behandlingen bli som forklart ovenfor.

Lån fra datterselskap

Skatteetaten slår videre fast at lån fra datterselskap til personlig aksjeeier i morselskapet skal behandles som utbytte fra morselskapet. Aksjeeiers nedbetaling av lånet til datterselskapet skal da behandles som økning av aksjeeiers innbetalte kapital og inngangsverdi i morselskapet.

Er personlig aksjeeier bosatt i utlandet, vil vedkommende også omfattes av bestemmelsen slik at det skal ilegges kildeskatt på utbytte.

Flere lån

Når aksjeeier har tatt opp flere lån, kan han selv velge hvilke lån som skal nedbetales. Det får blant annet betydning når samlet lån er under kr 100 000, men hvor sist opptatte lån tilbakebetales innen 60 dager.

Lån til samboer

Lån til aksjeeiers samboer er i utgangspunktet utenfor personkretsen i bestemmelsen. Slike lån kan likevel bli omfattet dersom det i realiteten er lån til aksjeeieren. Skatteetaten viser videre til at når lånet går med til å dekke kjøp av felles bolig der de eier en halvpart hver, vil lånet som dekker aksjeeierens halvpart, bli beskattet som utbytte.

Mellomregningskonto

Når det gjelder mellomregningskonto der aksjeeier dekker private kostnader (kreditt) som senere dels motregnes mot utlegg som aksjeeier har hatt for selskapet, er det kun når motregning skjer innen 60 dager og for beløp under kr 100 000, at utbytteskatt på kreditten unngås. Det er altså etter skatteetatens syn ikke tilstrekkelig at skattyter betaler saldo på motregningskontoen pr. 31.12.

Som nevnt over har han heller ikke adgang til å la seg lønnsinnberette for saldoen hvis denne er over 60 dager eller beløpet er over kr 100 000.

Den nye arveloven er vedtatt

Ny arvelov er vedtatt. Den viktigste endringen er at pliktdelsarven blir satt til 15 G (om lag 1,5 mill. kroner.). For ektefeller og samboere blir det ikke vesentlige endringer.

Rådgiver skatt
Børge Busvold,
Revisorforeningen

I all hovedsak videreføres dagens arveregler i den nye arveloven som nå er vedtatt av Stortinget. Det samme gjelder for skiftereglene som også blir inntatt i den nye loven om arv og dødsboskifte. Mange av endringene er gjort for å gjøre lovtteksten mer moderne og lettere tilgjengelig for brukerne, men noen endringer er det likevel viktig å være klar over.

Plikttdelsarven

Plikttdelsarv er den delen av nettoformuen som er forbeholdt arvelaters livsarvinger, det vil si barn og etterkommere av disse. Loven opprettholder dagens regel om at pliktdelsarven utgjør to tredjedeler av formuen. Etter dagens regler er pliktdelsarven likevel maksimalt én million kroner til hvert barn (eller hvert barns linje hvis barnet er død). Dette var opprinnelig foreslått økt til 25 ganger folketrygdens grunnbeløp (G), dvs. ca. 2,5 millioner kroner, men er i det endelige vedtaket satt til 15 G, altså ca. 1,5 millioner kroner.

En endring i forhold til gjeldende lov er at det åpnes for at arvelater skal kunne gi en livsarving en bestemt eiendel ved testament, selv om eiendelen er verd mer enn arvingens andel av arven. Livsarvingen må i så fall betale det overskytende til boet.

Ektefeller og samboere

Ektefellen skal fortsatt arve en fjerdedel. Ektefellen har uansett krav på en minste arv på fire G, ca. 400 000 kroner.

Heller ikke for samboere blir det vesentlige endringer. Samboere som har, har hatt eller venter felles barn sammen, har arverett tilsvarende fire G. Arveretten kan begrenses ved testament.

Retten til å sitte i uskifte etter dødsfall videreføres. Her endres imidlertid reglene ved at forbudet mot å gi bort fast eiendom oppheves. Denne oppmykningen oppveies imidlertid i de fleste praktiske tilfellene ved at man fortsatt ikke kan gi bort gaver som står i misforhold til formuen i uskifteboet.

Etter dagens regler har samboere som har, har hatt eller venter barn med avdøde, rett til å overta felles bolig, bil og fritidsbolig i uskifte. Dette videreføres.

Testament

Reglene om testament blir stort sett de samme som i dag. Testamentet skal fortsatt være skriftlig og underskrives av to vitner. Reglene om at vitnene må være til stede samtidig

videreføres ikke. Det blir foreløpig ikke åpnet for digital signering, men slik loven er vedtatt, kan det bli åpnet for dette gjennom en enkel forskriftsendring.

Avkall på arv

Gjeldende arvelov skiller mellom avkall på fremtidig arv og avslag på arv etter arvefallet. Dette skillet oppheves, og man får en felles regel som slår fast at det kan gis helt eller delvis avkall på fremtidig eller falt arv. Arv som det er gitt avkall på, fordeles som om arvingen var død før arvelateren.

Ikrafttredelse

Det er foreløpig ikke bestemt fra hvilket tidspunkt den nye loven skal tre i kraft.

Ett år etter at den nye loven trer i kraft, kan gyldigheten av tidligere testamenter bli begrenset som følge av de nye grensene for pliktdelsarv. Se for øvrig artikkel i nr. 4–2018.

AKTUELLE SATSER > A JOUR PR. > 15.05.2019

UTGIFTSGODTGJØRELSER 2019 (I KR)

Godtgjørelse til kost og overnatting innenlands

Kostgodtgjørelse etter statens satser	
Fra 6 til 12 timer	kr 307
Over 12 timer	kr 570
Reiser med overnatting	kr 780
Måltidstrekk: Frokost 20 %, lunsj 30 %, middag 50 % av satsen for reise med overnatting	
Ulegitimert godtgjørelse til losji (natt tillegg)	kr 435

Kostgodtgjørelse utland

Fullstendig oversikt over satser for kostgodtgjørelse utenlands etter statens reiseregulativ finnes på: https://arbeidsgiver.difi.no/lonn-goder-og-reise/reise/statens-satser-utenlands/	
Måltidstrekk i kostgodtgjørelsen: Frokost 20 %, lunsj 30 %, middag 50 %	
For reiser uten overnatting i utlandet kan det gis godtgjørelse inntil følgende av full sats for vedkommende land:	
Reiser fra 6 inntil 12 timer:	50 % av full sats
Reiser fra og med 12 timer:	full sats

Skattedirektoratets forskuddssatser for trekkfri kostgodtgjørelse innenlands og utenlands

Godtgjørelse utover forskuddssatsene er trekkpliktig og skattepliktig.	
<i>Reiser uten overnatting</i>	
6 til 12 timer:	kr 200
Over 12 timer:	kr 400
Måltidstrekk: frokost 20 %, lunsj 30 %, middag 50 %.	
<i>Reiser med overnatting</i>	
Bor på hybel/brakkeløsning med kokemuligheter (kun tjenestereise – ikke pendlere):	kr 89
Bor på pensjonat eller hybel/brakkeløsning uten kokemuligheter:	kr 161
Bor på hotell:	kr 578
Bor på hotell med frokost:	kr 462
Langtransportsjåfører:	kr 300
Måltidstrekk: frokost 20 %, Lunsj 30 %, middag 50 %.	

Bilgodtgjørelse mv. (i kr)

<i>Bruk av egne fremkomstmidler. Satser pr. km.</i>	
Egen bil, herunder el-bil	kr 4,03
Tillegg der bomavgift er inkludert i drivstoffprisen	kr 0,10
Skattefri og trekkfri del av bilgodtgjørelse	kr 3,50
Tillegg for kjøring på skogs-/anleggsvei	kr 1,00
Tilhengertillegg	kr 1,00
Motorsykkel over 125 ccm	kr 2,95
Moped/motorsykkel inntil 125 ccm og andre motoriserte fremkomstmidler	kr 2,00
Snøscooter og ATV	kr 7,50
Båt med motor	kr 7,50
Passasjertillegg, pr. passasjer.	kr 1,00
Satsene for bilgodtgjørelse og passasjertillegg gjelder også utenlands.	

Naturallytelser 2019

Bilbeskatning

Fordelen ved privat bruk av firmabil skal med i grunnlaget for beregning av forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift. Fordelen fastsettes til 30 % av bilens listepriis inntil kr 308 500 og 20 % av overskytende listepriis. Ved firmabilordning i deler av inntektsåret fastsettes fordelene forholdsmessig for antall hele og påbegynte måneder bilen har stått til disposisjon.

Ved følgende forhold reduseres listepriisen til:

	Ordinær bil	El-bil
El-bil	–	60 %
Eldre bil enn tre år pr. 1. jan.	75 %	45 %
Yrkeskjøring over 40 000 km	75 %	60 %
Eldre bil og yrkeskjøring over 40 000 km (elektronisk kjørebok)	56,25 %	45 %
Varebil klasse 2 (elektronisk kjørebok), faktisk privat kjøring, pr. km		kr 3,40

Beløpsgrense for skattefrie naturallytelser

Overtidsmat (minst 10 timer), dokumenterte utgifter	kr 200
Personalrabatter (inntil 100 %)	kr 8000

Rentefordel ved rimelig lån hos arbeidsgiver

Rentefordelen settes til differansen mellom normrentesatsen og den faktisk betalte renten. Mindre, kortsiktige lån beskattes ikke (lånebeløp på inntil 3/5 G = kr 58 130 pr. 01.05.2018 med tilbakebetalingstid høyst ett år).

Normrentesatser:

Januar og februar	2,10 %
Mars og april	2,10 %
Mai og juni	2,10 %
Juli og august	2,20 %
September og oktober	Fastsettes senere
November og desember	Fastsettes senere

Verdi av fri kost og/eller losji

Fritt opphold – kost og losji	kr 125
Fri kost – alle måltider	kr 89
Fri kost – to måltider	kr 70
Fri kost – ett måltid	kr 46
Fritt losji – ett eller delt rom	kr 36

Elektronisk kommunikasjon

Dekning av utgifter til telefon og internett mv., pr. år	kr 4 392
Pr. måned	kr 366

Gaver i og utenfor ansettelsesforhold (i kr)

Skattefrihet for mottaker

Ansettelsestid 20 år og deretter hvert tiende år	kr 8 000
Bedriften bestått i 25 år eller år delelig med 25	kr 4 000
Arbeidstaker gifter seg, pensjoneres eller slutter etter minst 10 år eller fyller 50 år og deretter hvert tiende år.	kr 4 000
Andre gaver i arbeidsforhold («julekurv»)	kr 2 000
Erkjentlighetsgave utenfor arbeidsforhold	kr 500

Skattefritak gjelder bare gaver i form av naturalia og bare dersom gaven gis etter en generell ordning. Overskrides beløpsgrensene, er det overstigende beløpet skattepliktig. Beløpsgrensene gjelder samlet for gaver fra egen arbeidsgiver og tredjeparter.

Skattefrie inntekter mv.

Frikortgrensen for ungdom	kr 55 000
Skattefri lønnsinntekt for barn under 13 år	kr 10 000
Minstegrense for lønnsinnberetning og skatteplikt:	
– ordinær arbeidsgiver	kr 1 000
– skattefrie selskaper	kr 10 000
– arbeid i hjemmet	kr 6 000

Skal du kjøpe eller selge en bedrift, trenger hjelp med regnskap og skatt/avgift eller planlegger generasjonsskifte? Vi har kompetansen.

Revisjon og attestasjonstjenester

- Ekstern (finansiell) revisjon
- Borevisjon
- Attestasjoner til myndigheter

Regnskap og økonomi

- Regnskap, herunder IFRS
- Forretningsførsel
- Finansiering og budsjettering
- Management for Hire (regnskap- /økonomi, controller og lignende)

Skatt- og avgiftstjenester

- Bedriftsbeskatning
- Personbeskatning
- Incentivordninger
- Merverdiavgift
- Internasjonal skatt
- Generasjonsskifte
- Expatriate tjenester

Transaksjonsstøtte

- Fusjon/fisjon/børsnotering
- Restruktureringer
- Due diligence (finansiell, skatt og avgift)
- Verdsettelse
- Sakkyndig redegjørelser

Rådgivning

- Strategi og analyse
- Prosjekter
- Risikostyring og intern kontroll
- Prosessforbedring
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
- Gransking og misligheter
- Management for Hire

* For noen av tjenestene er det uavhengighetsregler i revisorloven som kan begrense omfanget og innholdet i vår bistand til egne revisjonsklienter.

Din samarbeidspartner innen revisjon,
regnskap, skatt og rådgivning
- et kunnskapshus i vekst.

Grant Thornton Revisjon

Kirkegata 15
0153 Oslo

Tlf. 22 200 400
e-post: oslo@no.gt.com

Grant Thornton Økonomiservice

Kirkegata 15
0153 Oslo

Tlf. 22 200 400
e-post: grant@no.gt.com

Grant Thornton Consulting

Kirkegata 15
0153 Oslo

Tlf. 22 200 400
e-post: consulting@no.gt.com

Grant Thornton Law Advokatfirma

Kirkegata 15
0153 Oslo

Tlf. 22 200 400
e-post: grant@no.gt.com